

EKONOMİK GÖRÜNÜM

EKONOMİ POLİTİKALARI GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI
Nisan 2014, No: 89

Bu sayıda:

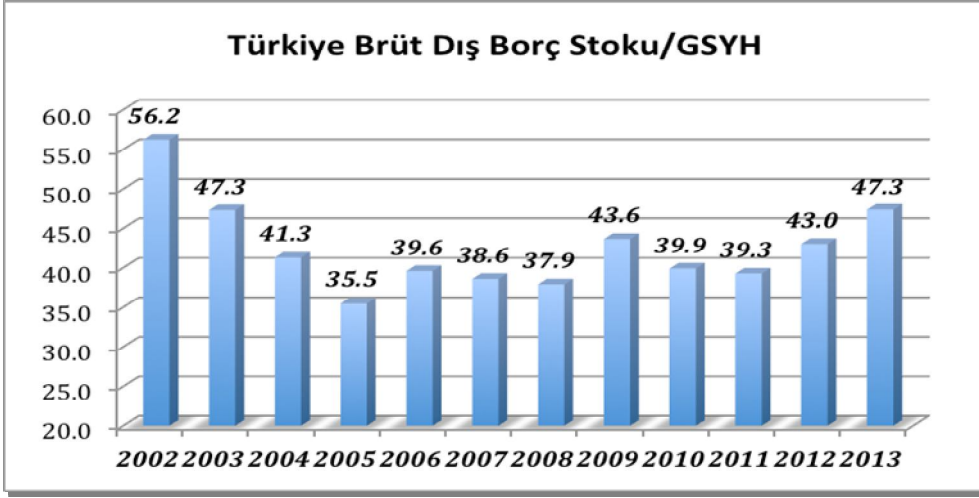
2013 Türkiye Brüt Dış Borç rakamları,

2014 Reel Sektör Döviz Açık Pozisyonu verileri;

2014 Şubat ayı Sanayi Üretim verileri değerlendirilmiştir.

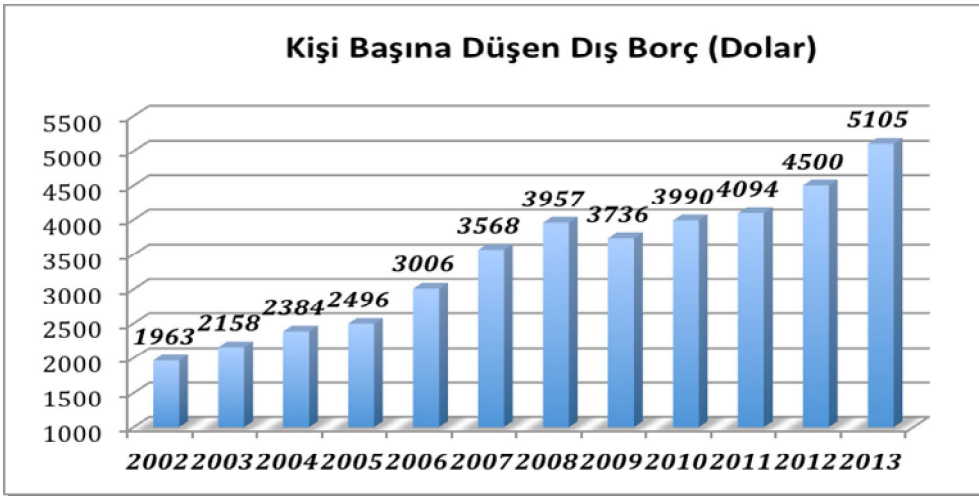
Kişi Başına Düşen Dış Borçtaki Artış, Gelirdeki Artışı 3,4'e Katladı...

- Türkiye'nin brüt dış borç stoku 2013'de 49,9 milyar dolar artarak 388,2 milyar dolara çıktı. *Dış borçta, tek bir yılda, kaydedilen 50 milyar dolarlık artış bir rekordur.*
- Bunun sonucunda, 2013'de dış borcun GSYH' ya oranı da, 4 puandan fazla artarak, 10 yıl önceki seviyesi olan % 47,3'e çıktı.

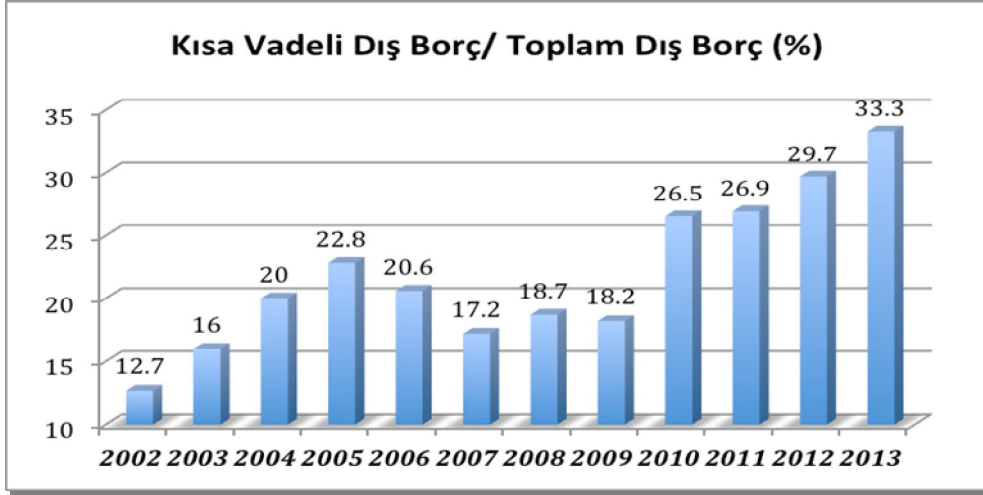
Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

- *Kişi başına düşen dış borçtaki hızlı artış da ayrıca dikkat çekiyor. 2002 ile 2013 arasında nüfusa 10 milyon kişi eklenmesine karşın; kişi başına dış borç bu dönemde 3141 Dolar arttı. 2002'de 1963 Dolar olan kişi başına düşen dış borç; 2013'de 5105 Dolar'a çıktı.*

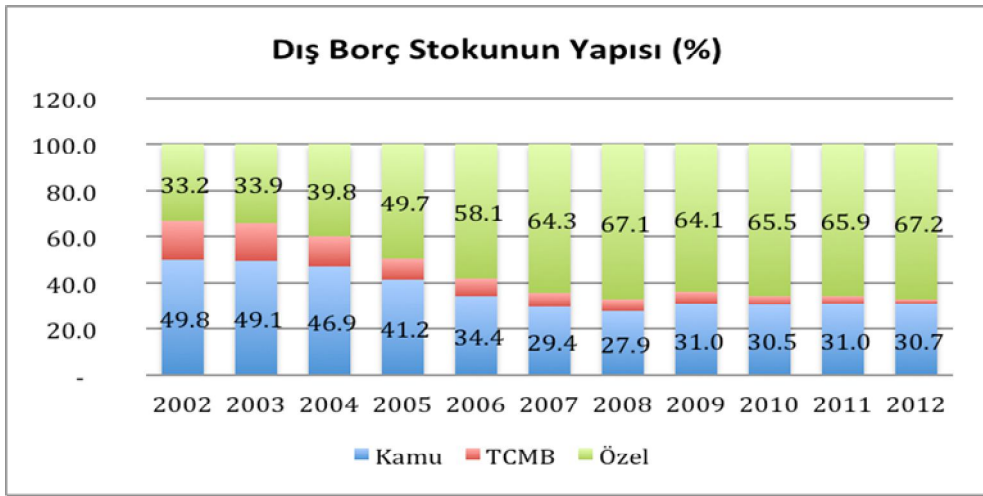
Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

- Yine son beş yılda (2008-2013) kişi başına gelir 338 Dolar gibi sınırlı bir artış gösterirken; kişi başına düşen dış borç aynı dönemde 1148 Dolar arttı. Son beş yılda kişi başına düşen dış borçtaki artış, gelirdeki artışı 3,4'e katladı.
- Kaygı veren diğer bir gelişme ise kısa vadeli dış borçlardaki hızlı artış. Dış borçlar 2013'de yaklaşık 50 milyar dolar artarken bunun % 57'si (28,6 milyar doları) kısa vadeli dış borç artışından kaynaklandı.

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

- Bunun neticesinde kısa vadeli dış borcun toplam dış borç içindeki payı % 33,3'e çıktı. Bu da, ülkemizin dış borç serilerinde yeni bir rekordur.
- Dış borcun dağılımına bakıldığında ise 388 milyar dolarlık dış borcun % 67,2'si özel kesime, % 30,7'si kamu kesimine, % 2,1'i ise TCMB'ye ait.

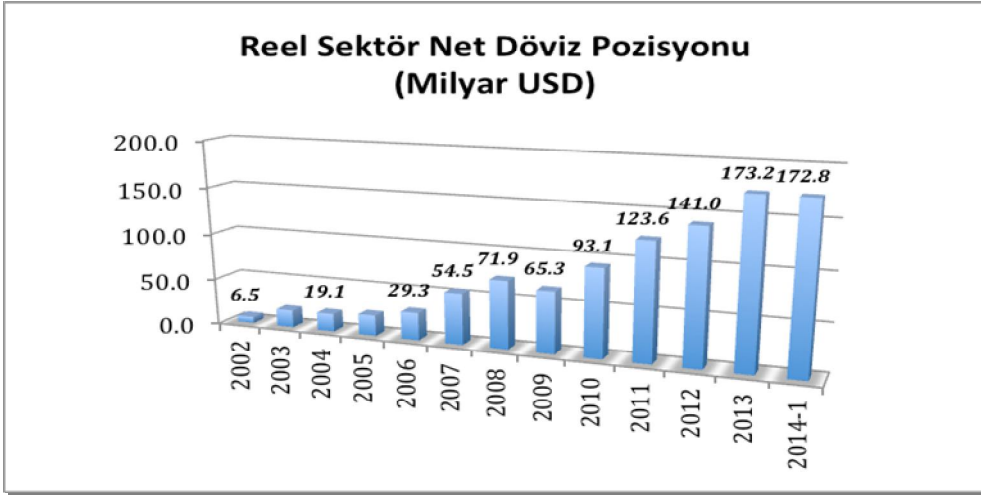

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

- Sonuç olarak dış borç rakamları 2013’de rekora doymadı. 11 yıldır dış borçla değirmen döndüren ekonomi politikalarının Türkiye’yi getirdiği nokta maalesef budur. Ancak bu modelin sonuna artık gelinmiştir. Türkiye ekonomisinin büyüme hızı yıllar itibariyle giderek düşerken; bu düşük büyümeyi finanse etmek için kullanılan dış kaynak yani borç hem sürekli artmakta hem de borcun vadesi kısalmaktadır. Bu sürdürülebilir olmadığı gibi ekonomik istikrarsızlığı besleyen en önemli unsurlardan biridir.

Reel Sektör Açık Pozisyonu Kaygı Vermeye Devam Ediyor...

- 11 yıldır sürdürülen dış borçla büyüme modelinin şirketler açısından doğal sonucu “döviz açık pozisyonunun” artmasıdır. 11 yılda şirketlerin döviz yükümlülükleri, döviz varlıklarından çok daha hızlı artmıştır.
- Nitekim 2002 yılında 6,5 milyar dolar olan reel sektör döviz açık pozisyonu 2013 sonunda 173,2 milyar dolara kadar çıkmıştır.
- 2014’ün Ocak ayında reel sektörün döviz açık pozisyonu sınırlı bir gerileme gösterse de halen çok yüksektir. Ocak’ta reel sektörün döviz açık pozisyonu 172,8 milyar dolar olmuştur. Ancak reel sektörün kısa vadeli döviz açık pozisyonu Ocak’ta 277 milyon dolar artarak 16,9 milyar dolara çıkmıştır.

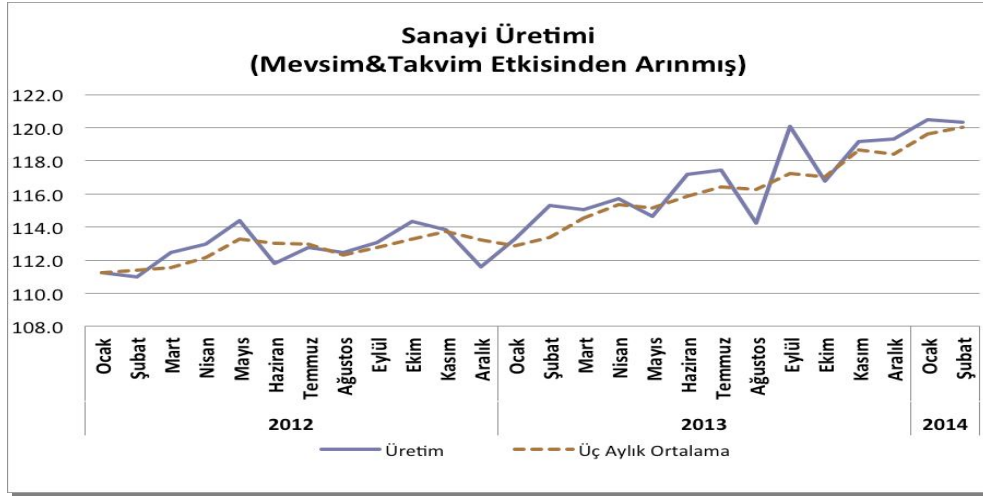
Kaynak: TCMB

- Her ne kadar son günlerde TL, Dolar karşısında değer kazanmış olsa da ABD Merkez Bankası’nın bu yıl sonunda parasal genişleme operasyonuna son vermesi ve 2015’in ilk üç ayında faizleri artırmaya dönük takvimi halen geçerliliğini koruyor. AB Merkez Bankası’ndan parasal genişlemeye dönük yeni bir operasyon beklentisi ise halen net değil. Dolayısıyla reel sektörün kur

riski konusunda tedbirli olması ve döviz borçlanmasından kaçınması daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

Üretim artışı hız kesmeye başladı...

- Şubat ayında sanayi üretimi, geçen yılın aynı dönemine göre, % 4,9 artarken; imalat sanayi üretimi aynı dönemde % 4,4 arttı.
- TÜİK Şubat ayına ait üretim verilerini açıklarken; 2014 Ocak ayı sanayi üretim verilerinde de revizyona gitti. İmalat sanayinde, Ocak ayı için, daha önce açıklanan % 7,7'lik üretim artışı; % 7,4'e indirilirken; % 7,2 olarak ilan edilen Ocak ayı toplam sanayi üretim artışı % 7,1 olarak düzeltildi.
- Mevsim ve gün etkisinden arınmış veriler ise üretimin hız kesmeye başladığını gösteriyor. Şubat'ta toplam sanayi üretimi % 0,1 düşerken; imalat sanayi üretimi aynı dönemde % 0,2 geriledi. Mevsim ve gün etkisinden arınmış üretim verilerinin üçer aylık ortalamaları da üretim artışındaki yavaşlamayı teyit ediyor.

Kaynak: TÜİK

- Yine mevsim ve gün etkisinden arınmış üretim verileri incelendiğinde imalat sanayindeki 23 alt sektörün 11'inde üretimin Şubat'ta düştüğü görülüyor. Ancak bu verilere karşın üretimdeki artış trendinin kırıldığını söylemek için önümüzdeki aylara ait verileri beklemek gerekiyor.

Uluslararası Kuruluşlar Ekonomi İçin Karamsar

- Yılın ilk iki ayında sanayi üretimi henüz bir trend değişimine işaret etmese de uluslararası kuruluşlar Türkiye ekonomisine ilişkin büyüme beklentilerini

aşağıya çekmeye başladı. Geçtiğimiz hafta Dünya Bankası, bu hafta IMF Türkiye için 2014 ve 2015 büyüme tahminlerini bir kez daha aşağıya çekti.

- Dünya Bankası Türkiye'nin 2014'de % 2,4 büyüyeceğini tahmin ederken, IMF bu yıl için % 2,3 büyüme tahmininde bulundu. Potansiyel büyüme hızı % 5 olan Türkiye ekonomisi için, % 2 civarındaki bir büyüme ciddi bir durgunluk demektir.
- Yine 2015 için yapılan büyüme tahminleri de çok parlak değil. Dünya Bankası 2015 için % 3,5; IMF ise % 3,1 büyüme ön görüşünde bulunuyor.
- Düşük büyüme vatandaşın iş bulamaması demek. Nitekim IMF 2014 ve 2015'de Türkiye için çift haneli işsizlik tahmininde bulunuyor. IMF, 2014 ve 2015'de sırasıyla % 10,2 ve % 10,6 oranında işsizlik ön görüyor.
- Diğer taraftan düşük büyümeye rağmen hem IMF hem de Dünya Bankası 2014'de enflasyonunun yüksek kalacağını tahmin ediyor. 2014 için her iki kuruluş da % 7,8'lik enflasyon tahmininde bulunuyor.

Tablo: IMF'nin Ekonomik Projeksiyonları

	Ekim 2013 Tahminleri		Nisan 2014 Tahminleri		FARK	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Büyüme Hızı (%)	3.5	4.3	2.3	3.1	-1.2	-1.2
Enflasyon (%)	6.0	6.0	7.8	6.5	1.8	0.5
İşsizlik Oranı (%)	9.5	9.5	10.2	10.6	0.7	1.1
Cari Açık/GSYH (%)	-7.2	-7.4	-6.3	-6.0	0.9	1.4

Kaynak: IMF, World Economic Outlook Veri Tabanı ve Nisan 2014 Raporu

- Mevcut öngörü ve tahminler Türkiye ekonomisini sancılı bir dönemin beklediğini gösteriyor. Vatandaşlarımız daha düşük gelir artışı, daha az iş imkanı buna karşın daha yüksek enflasyon ve borç yükü ile karşı karşıya kalacak.
- Hükümet Başbakan için kariyer planlaması yapmaktan, bu meselelere kafa yoracak vakti bulamıyor. Ekonomi, hükümetin gündeminden tamamen düşmüş durumda. Hükümet kısa vade de iş ve istihdamı koruyacak tedbirleri hızla uygulamaya koymazsa bunun vatandaşlarımıza çıkaracağı bedel ağır olacaktır.